

Schipbreuk op de drempel van groep 3?

• Marian de Graaf-Posthumus, Wanneperveen

Helaas komt het ontzettend vaak voor dat ouders - nadat hun kind met Down syndroom zo'n jaar of drie en soms nog langer - gekleuterd heeft voorzichtig informeren of het nu geen tijd wordt voor de overstap naar groep 3 om dan vrij verrassend een school tegenover zich te vinden die dat niet ziet zitten. Vaak heet het dan: 'Het kind is er nog niet aan toe'. Want, is dan de argumentatie, daar gaat immers - o, miskenning van de groepen 1 en 2 - 'het echte leren' beginnen!

als het nu
maar een
paar jaar
mag!

Andere, heel gebruikelijke argumenten zijn:

- de leerkracht(en) uit groep 3 staat (staan) toch al zo onder druk;
- de groep is zo groot;
- andere ouders maken zich toch wel zorgen dat het nu te veel tijd gaat kosten van de leerkracht en dat dat weer ten koste gaat van hun kinderen;
- de leerkracht ziet zo op tegen het werken met al die verschillende methoden, waar hij of zij niet in thuis is en
- er is zo'n groot niveauverschil met de andere kinderen.

Een paar jaar geleden, toen de integratie-beweging in ons land nog op gang moest komen, werd er gedacht: als het nu maar een paar jaar mag! Een beetje uitsel van die stap naar het speciale circuit, dat is al mooi meege-nomen! Men was ervan overtuigd dat vroeg of laat uiteindelijk altijd de stap naar dat speciale circuit gemaakt zou worden. Intussen is het besef doorgedrongen dat ook dat speciale circuit verwoede (en succesvolle!) pogingen doet om leerlingen, deelnemers en bewoners - hoe mensen met Down syndroom binnen de verschillende voorzieningen ook maar genoemd mogen worden - zo veel mogelijk terug te sluisen in de gewone wereld. We weten nu dat het in werkelijkheid andersom gaat: Vroeg of laat zetten heel veel kinderen/ volwassenen uit het speciale cir-

cuit stappen in de gewone wereld. Daarom zeggen we nu: *de beste voorbereiding op het volle leven is het volle leven zelf*. De beste voorbereiding op integratie later is integratie nu. Dat betekent denken in termen van *het hele schooltraject* en niet alleen voor de kleuterperiode. Uw kind moet dus een keer door naar groep 3! Dat u daarbij onderweg voortdurend evalueert, en zonnig uw plannen bijstelt, spreekt natuurlijk vanzelf.

Datzelfde lange termijnperspectief van een heel schooltraject betekent ook dat u er goed aan doet zich tijdens de peuterleeftijd van uw kind al te realiseren dat er na de basisschool een integratief vervoltraject zou moeten zijn. Het ligt voor de hand te denken dat die drempel te zijner tijd met minder moeite genomen zal worden naarmate het kind meer geleerd heeft op de basisschool. Ook al denkt u nu nog niet zo ver vooruit, uw kind moet van school in het jaar waarin het veertien wordt. Dat betekent dat er maximaal tien jaar basisschool over acht groepen te verdelen zijn. En dat betekent domweg weer dat uw kind geen tijd te verliezen heeft. Te lang talmen in het begin, maakt dat het aan het eind van de rit tijd te kort komt om op een voor de naburige IVBO-school - de meest voor de hand liggende optie na de basisschool - aanvaardbaar niveau te komen.

Erst maar eens naar groep 1

Voorafgaand aan groep 3 zijn er ook nog de groepen 1 en 2. Laten we daarom voor de nieuwkomers eerst nog eens beschrijven hoe u kunt proberen uw kind met Down syndroom op een reguliere basisschool aangenomen te krijgen. Laten we voor het gemak eerst aannemen dat u uw kind terdege begeleid hebt aan de hand van een early intervention-programma, al dan niet met hulp van de PPG. Dan gaat u eerst naar de school waar u met uw (gewone) kind ook heen zou zijn gegaan, of waar uw andere kinderen dus al zitten. Doe dat wel op tijd, want scholen hebben graag ruim de tijd. Aan de andere kant moet u dat ook weer niet te vroeg doen, want u moet zelf in de mogelijkheden van uw kind zijn gaan geloven. Pakweg één of zelfs anderhalf jaar voordat uw kind met Down syndroom vier wordt lijkt een goede algemene richtlijn. Het is wel verstandig, ook al gaat het om de meest voor de hand liggende school, zagezegd 'in uw achtertuin', om er te voren achter te komen of deze school al vaak leerlingen naar het speciaal onderwijs doorverwezen heeft. Wanneer uw andere kinderen daar toch al zitten is daar natuurlijk al heel gemakkelijk achter te komen. Als het niet zo'n flexibele school is, althans geen school die veel spreiding binnen de groepen een vanzelfsprekend gegeven vindt, bent u al gewaarschuwd.

In het algemeen is het verstandig uw kind met Down syndroom tijdens een eerste gesprek met de school van uw keuze niet mee te nemen. Vraag of men plaatsing wil overwegen. In het ideale geval legt u eerst uit dat uw kind wat langzamer leert en een vertraagde taalont-

tien jaar
basis-
school
over acht
groepen
verdelen

het gaat
om
uw
kind en
niet om
een
syndroom

wikkeling heeft. Pas nadat de vertegenwoordiger van de school de eerste geruststellende woorden heeft gesproken over wat men daar op dat gebied allemaal gewend is, meldt u dat de leerproblemen van uw kind gewoonlijk worden samengevat binnen de term 'Down syndroom'. In alle algemeenheid is het niet verstandig om daarmee met de deur in huis te vallen, tenzij men uw kind natuurlijk al kende. Het gaat om uw kind en niet om een syndroom. Daarna biedt u de school wat materiaal aan opdat de leerkrachten zich kunnen inlezen en -kijken in Down syndroom. In de eerste plaats is dat uiteraard het nieuwe boek 'Onderwijskundige behoeften van kinderen met Down syndroom'. Beter kun je je niet wensen. Daarnaast kunt u denken aan een paar voor de hand liggende afleveringen van 'Down + Up'. De nummers 24,

31 en 32, samen met de Onderwijs Special uit de bestelrubriek, zijn zeer geschikt. Mocht u de D+U niet bewaard hebben (voortaan wel doen!), dan zijn de meeste nog bij de SDS na te bestellen. Verder is er nog de videoband 'Naar school om te slagen'. Die kunt u lenen in de kern of bij het landelijk bureau. Dan is het, denken wij, verstandig een stukje van uw visie op integratie te geven. Een school wil toch weten waarom u daarvoor kiest. Er zijn vele argumen-

Het sociale argument: Je kind in de buurt houden tussen de buurtkinderen.

Het neurologische argument: Taalontwikkeling kan alleen goed plaatsvinden in een taalrijke omgeving. Wanneer dat gedeelte van de hersenen bij jonge kinderen in hun jeugd niet optimaal

ontwikkeld is door gebrek aan taligheid in het milieu is dat later nooit meer in te halen.

Het leerargument: Kort gezegd komt uit wetenschappelijk onderzoek uit het buitenland naar voren dat kinderen met Down syndroom zowel cognitief als sociaal meer leren temidden van doorsnee-kinderen. Uw kind zal de voorbeeldgroep imiteren. Hoe groter de groep, hoe meer voorbeelden.

Het gedragsargument: Dit is het omgekeerde van het vorige. Uw kind zal ook opvallend gedrag van de omgeving imiteren. Dat geldt ook voor problematisch gedrag van andere kinderen met belemmeringen in het speciaal onderwijs.

Het totaalvisie-argument: Uw kind is in een gewoon wiegje gelegd, bij gewone mensen, in een

NIEUW!! Onderwijskundige behoeften van kinderen met Down syndroom

Dat is de titel van een heel belangrijke nieuwe uitgave die, naar wij verwachten, net zo'n grote invloed op de doelgroep zal hebben als destijds het Macquarie Program en nu Kleine Stapjes. Mede als gevolg van de beide genoemde programma's komen nu meer en meer kinderen met Down syndroom veel vaardiger dan vroeger het Nederlandse onderwijs binnenstappen. Het gaat er nu om hun mogelijkheden ook daar optimaal te benutten. Daarvoor dient dit nieuwe boek. De aanbevelingen die gedaan worden zijn echter niet alleen van toepassing op het onderwijzen van kinderen met Down syndroom op gewone scholen, maar evenzeer in het speciaal onderwijs.

De auteurs zijn Gillian Bird en Sue Buckley, resp. plaatsvervangend directeur en directeur van het Sarah Duffen Centre in Portsmouth, Engeland. Het Sarah Duffen Centre is een onderzoekscentrum dat deel uitmaakt van de Vakgroep Psychologie van de universiteit aldaar.

Gillian Bird is een psycholoog met 15 jaar ervaring op het gebied van leerproblemen. Zij is verantwoordelijk voor de consultatiedienst van het Centre. Daarnaast is zij een expert op het gebied van het omgaan met ongewenst gedrag, thuis zowel als op school. Ze is zeer goed op de hoogte van de behoeften van de minder vaardige kinderen met Down syndroom. In de afgelopen vijf jaar heeft ze veel ervaring opgedaan met de ondersteuning van kinderen in het reguliere onderwijs.

Sue Buckley is een psycholoog met meer dan 25 jaar ervaring op het gebied van leerproblemen. Zij is hoogleraar bij de Vakgroep Psychologie van dezelfde universiteit. Haar belangstelling gaat vooral uit naar de vroege ontwikkeling van taal, cognitie en geletterdheid. Wereldwijd geniet zij al vele jaren

hoog aanzien voor haar werk met kinderen met Down syndroom.

Zij is een van de vice-presidenten van de 'European Down's Syndrome Association (EDSA) en lid van de Onderzoekscommissie van de Engelse Down's Syndrome Association. Sue Buckley heeft een geadopteerde dochter met Down syndroom, die intussen volwassen is.

Vertalers en bewerkers vanuit de Stichting

Down's Syndroom zijn erin geslaagd dit van oorsprong Engelse boek zeer goed aan de Nederlandse situatie aan te passen. Het boek is op dezelfde fraaie wijze uitgevoerd als 'Early intervention; gewoon een alerte manier van opvoeden'. Het kost eveneens f 29,75. Voor niet-donateurs komen daar nog verzendkosten bij en wordt de prijs f 35,00.

Een andere belangrijke noviteit is de herziening van de boeken 'Leren lezen', 'Tellen en cijfers' en 'Tekenen en voorbereiding op het schrijven'. Ze zijn nu in de lay-out van 'Kleine Stapjes' uitgebracht als Boek 9, 10 en 11. Alle drie delen bij elkaar kosten f 31,50. Voor niet-donateurs komen daar nog verzendkosten bij en wordt de prijs f 37,50.

gewoon huis, in een gewone buurt, waarin ook een gewone school staat. Kortom: het kind is op deze aardbol gekomen en u wilt het aansluiten op de golf-lengte die we hier hebben. De school is daar een stukje van. In principe wil je ook dat je kind naar een vervolgopleiding gaat en naar vrije tijdsclubs en later ergens in een buurt temidden van gewone mensen gaat wonen en werken. U wilt uw kind liefst helemaal nooit in het speciale circuit hebben.

Wanneer u dat allemaal verteld hebt begrijpt de school meteen dat u in principe streeft naar een aanvraag voor het hele traject. Zoals een schoolhoofd onlangs tegen me zei: 'Als je "Ja" gezegd heb tegen een leerling met Down syndroom is er geen weg terug meer'.

Bij het overhandigen van het materiaal aan de school vraagt u voorzichtig wanneer u een reactie tegemoet kunt zien. Uiteraard is het ook verstandig de school te melden dat er in principe extra formatie gegeven wordt. In de groepen 1 en 2 is dat op dit moment nog 0,1 en vanaf groep 3 wordt het 0,2 formatie-eenheid. In gewoon Nederlands: eerst een halve en later een hele dag in de week. In de loop van 1998 wordt dat voor de leerlingen die dan instromen veranderd in een bedrag dat gebonden is aan uw kind, hoe meer problemen, hoe meer geld: de 'Rugzak' [zie D+U.33, Red.]. We hopen maar dat het bedrag voor een gemiddeld kind met Down syndroom niet minder zal worden, want het is nu bepaald al niet te veel. Onder het regime van rugzak is het wel de bedoeling dat de school een handlingsplan maakt voor uw kind, een plan dat u als ouder zelfs moet tekenen voor akkoord. Voor de kinderen van vóór 1998 blijft vooralsnog de oude regeling van kracht.

Uw kind verkopen

Het is belangrijk dat de leden van het schoolteam zich bij dat volgende gesprek, door al het gelezene, iets zijn gaan voorstellen bij Down syndroom, iets anders

dan alle onzinnige stereotypen over Down syndroom die altijd en overal weer de kop opsteken. Hopelijk zijn zij zich op zijn allerminst gaan realiseren dat leerlingen met Down syndroom niet allemaal gelijk zijn. De leerkrachten moeten in de eerste plaats dit kind, uw kind, leren kennen. Toch is het verstandig uw kind dan nog steeds niet mee te nemen. De kans dat u en uw kind onder de druk van het moment een verre van optimale indruk achterlaten is veel te groot! Een goede manier om het team een beter beeld te verschaffen is, naar onze mening, iets te laten zien van uw kind. Dat kan op vele manieren. U kunt bijvoorbeeld werkstukjes laten zien van de peuterspeelzaal, of (korte!) video-opnamen van uw spelende kind thuis of op de peuterspeelzaal. (Het schoolteam zou daar ook een kijkje kunnen gaan nemen, maar dat is eerder een volgende stap dan een alternatief.) Maar het allerbeste werkt naar onze overtuiging, dat u het team een vorderingenoverzicht op papier laat zien. Als u uw kind zelf met Kleine Stapjes (of het Macquarie Program) begeleidt, heeft u dat eigenlijk meteen al paraat. Wanneer u uw kind recent getoetst heeft, weet u namelijk precies waar uw kind zit in de verschillende ontwikkelingsdomeinen. Bent u meer iemand die heel af en toe eens globaal bla-dert in Kleine Stapjes, en daar wel eens ideeën uithaalt, maar het toch niet consequent volgt, dan is er nog geen man overboord. Dan kunt u namelijk aan de afdeling Praktisch Pedagogische Gezinsbegeleiding (PPG) van de Sociaal Pedagogische Dienst (SPD) in uw regio vragen of men bereid is u te helpen met het toetsen van uw kind, dus met het in kaart brengen van zijn of haar ontwikkeling. Dat betekent dat er over meerdere dagen verdeeld, samen met u, bij u thuis, in alle rust, kritisch gekeken wordt naar de verrichtingen van uw kind¹. Nog mooier is het wanneer de PPG op basis van de gegevens dan tevens een ontwikkelingsprofiel maakt. Als het goed is heeft de school al in de D+U.32 de uitgebreide folder over Vroeghulp of early in-

Mini-enquête 'Waar zitten onze kinderen?'

In het vorige nummer van dit blad stond de mini-enquête 'Waar zitten onze kinderen?' Die was om twee redenen experimenteel. In het verleden zijn er vanuit de SDS vele enquêtes verzonden, groot in aantal en groot in omvang. Ouders hadden veel tijd nodig voor het invullen. Mede dankzij hoge responspercentages (vaak meer dan 70%!) leverde dat een enorme hoeveelheid gegevens op en was verwerking elders noodzakelijk. Daar waren dan weer budgetten voor nodig, etc., etc. Bij deze mini-enquête hebben we geprobeerd de hoeveelheid invulwerk voor ouders zo klein mogelijk te maken. Daarbij wilden we die gegevens dan met een minimum aan handelingen gewoon 'in huis' verwerken. Dat laatste liep probleemloos. In die zin was het experiment een groot succes. Wat echter zeer tegenovergesteld was de respons. Hoewel veel minder werk voor ouders, hebben maar weinigen de moeite genomen om een enveloppe te schrijven. Want daar was de SDS-mini-enquête in het nadeel ten opzichte van vroegere enquêtes. Toen zat die er gewoon bij. In die zin is ons experiment, dat we in de toekomst graag hadden willen herhalen, dus niet geslaagd. Nu hadden we ook de achterzijde leeg kunnen houden met alleen het adres van de stichting erop, zodat het inzenden veel eenvoudiger was geweest. Maar dat vonden we zonde van die pagina 'Down + Up'! Daarom bij deze het verzoek aan allen die hun enquête nog niet ingevuld hebben: wilt u dat s.v.p. alsnog doen? Hoe beter het beeld is dat de SDS heeft, hoe beter zij de belangen van onze kinderen kan dienen.

tervention gezien. Wanneer u bij het tweede gesprek al een toetsing of een ontwikkelingsprofiel kunt laten zien, zal de school een veel beter beeld krijgen van uw kind. Uitgaande van dat beeld kan men dan min of meer extrapoleren tot de situatie tegen de tijd dat het kind op school zou komen. Want uit zo'n profiel blijken het ontwikkelingstempo en de eventuele zwakke en sterke kanten van dit kind en daar gaat het om. Hoe meer u hen duidelijk maakt met wie ze te maken krijgen en hoe ze daarmee verder moeten, hoe meer werk u hun uit handen neemt waar ze niet om verlegen zaten. Het is het overwegen waard om de pedagogisch werker van de PPG mee te vragen bij dit gesprek. Die kan dan met de leerkrachten als-pedagogen-onder-elkaar overleggen.

U moet de leerkrachten tegenover u duidelijk proberen te ma-

testen
zouden we
u met
klem
willen
afraden

ken dat uw kind nog volop met Kleine Stapjes verder kan in de groepen 1 en 2 en dat de leerkracht daar een prima kindvolgsysteem of handelingsplan aan heeft. Sterker nog, die opzet is ook geschikt voor andere zwakke leerlingen. Want kijkt u maar mee: alle mogelijke taakjes op het gebied van plakken, knippen, kleur herkennen en -benoemen, sorteren van vormen, puzzelen, bouwen met blokken, maar ook springen, huppelen en spelen met een bal zitten erin. Dat is meestal een hele geruststelling voor de leerkracht van groep 1. Bovendien is het tussen school en huis zoveel gemakkelijker overleggen in de zin van: 'Wij zijn nu bezig met RT 41' in plaats van 'We kijken of hij een opdracht van twee woorden uit kan voeren met vier keuzemogelijkheden voor de voorwerpen zowel als voor de uit te voeren handelingen'.

Het feit dat u al een uitgewerkt 'plan' meebrengt is vaak een goede binnenkomer. Kort geleden werd er in Rotterdam een grote bijeenkomst georganiseerd van scholen, hulpverleners en ouders over ervaringen met integratie. Kleine Stapjes was daar verreweg het belangrijkste onderwerp.

De extra formatie

En hoe moet dat dan met die extra formatie? Moet dat gewoon iemand zijn die alles wat de groepsleerkracht doet nog eens dunnetjes over probeert te doen in een één-op-één-situatie? Neen, hoewel dat veel gebeurt, heeft het zeker niet onze voorkeur. Het is in de eerste plaats belangrijk dat die formatieleerkracht een gemotiveerd, geïnteresseerd en enthousiast iemand is, die ook wat van u als ouder aan wil nemen. Het hoeft ook zeker niet altijd een remedial teacher (RT) te zijn. De eigen groepsleerkracht kan tijdens de formatietijd heel goed extra aandacht geven aan uw kind, terwijl er een stagiaire voor de groep staat. (Sterker nog: dat kan ook al zonder extra formatie!) Een dergelijke oplossing is zelfs aan te bevelen, want zo leert die leerkracht de eigen leer-

*de zwakke
en sterke
kanten
van dit
kind*

*Kleine
Stapjes is
een prima
handelings-
plan*

*heeft uw
kind
er lol in?*

ling beter kennen. Dat heeft grote voordelen voor de rest van de week, wanneer het kind niet een-op-een begeleid wordt. Bovendien kunnen de formatie-uren dan mooi regelmatig over de hele week verdeeld worden. Maar elke andere leerkracht of oud-leerkracht kan ook, als het maar klikt tussen uw kind, die leerkracht en u.

Over naar groep 3?

En als u het dan tot zover allemaal redelijk voor elkaar heeft, de extra formatie wordt gebruikt, de school speelt goed in op en sluit goed aan bij de vaardigheden die het kind al heeft en - heel belangrijk - uw kind heeft er lol in, kunnen de overige leerkrachten van het team toch nog cynisch toekijken en denken: 'Wat moet ik hiermee?' Dat cynisme of die scepsis kan zover gaan dat inderdaad op het voor de hand liggende moment de overgang naar groep 3 dreigt te mislukken. Hoe kun je nu die schipbreuk op de drempel van groep 3 proberen te voorkomen? Of liever: Hoe krijg je je kind toch verder? Overigens, het zij hier duidelijk gezegd: Is de klip voor groep 3 eenmaal genomen, en er zijn niet al te veel bijkomende gedragsproblemen, dan zien we in het algemeen dat een gewone Nederlandse school verder heel redelijk raad weet met de afstand die in de loop van de jaren bijna onvermijdelijk toch gaat ontstaan tussen de hoogbegaafde leerling aan de ene kant, waar tenslotte ook bijzondere oplossingen voor bedacht moeten worden, en de zwakbegaafde aan de andere kant van het spectrum. Scholen zijn niet meer die klassikaal werkende instituten van vroeger. Er zijn leerkrachten die misschien wel zes reken-niveaus binnen één groep hantieren, om maar een voorbeeld te noemen. En hoe verschillend zijn niet de vaardigheden van de leerlingen bij het niveau-lezen? Nee, groep 3 is een heel belangrijke drempel. Een gewaarschuwd mens telt voor twee.

Heel sterk geschematiseerd hebben we in de praktijk in feite

met de onderstaande vier scenario's te maken. Helaas biedt geen enkele ervan ook maar enige garantie op een geslaagde schoolloopbaan.

Scenario 1: Werkend vanuit early intervention

Hierbij gaat het er vooral om wat de eigen groeps- en de formatieleerkracht gaan doen in de formatietijd. Wij zouden u willen voorstellen te bevorderen dat de groepsleerkracht zich laat leiden door de Boeken 1 t/m 8 van Kleine Stapjes en de vele taakanalytische suggesties die daar in staan. Het is een goede gedachte om daarnaast de extra begeleidingstijd vooral te besteden aan het voorbereiden van de leerling op groep 3. Vanaf dit nummer van dit blad zeggen we dan: aan de hand van de nieuwe Boeken 9, 10 en 11 van Kleine Stapjes. In de Boeken 1 t/m 8 vindt u al verwijzingen naar de boekjes met schoolse vaardigheden, 'Leren lezen', 'Tellen en cijfers' en 'Tekenen en voorbereiding op het schrijven' die nu dan als Boek 9, 10 en 11 zijn uitgebracht. Dat klinkt misschien raar. Dat besef ik. Maar juist met kinderen die langzaam leren is vroeger beginnen, met fijn-gestructureerde oefenstof, het geheim om op een zeker moment toch nog zo dicht mogelijk in de buurt van een bepaalde, gewenste plek uit te komen! Natuurlijk gaat het met zo'n jong kind om korte, speelse leermomenten met veel afwisseling. Daarom is zo'n drie kwartier per dag via taal gericht toewerken naar lezen, via tellen en cijfers toewerken naar rekenen en via tekenen toewerken naar schrijven eigenlijk ideaal. Natuurlijk is het verder belangrijk dat de school en het thuisfront hecht samenwerken. Zo heeft uw kind, tegen de tijd dat het naar groep 3 zou kunnen, al de nodige kaas van dat soort zaken heeft gegeten. Daardoor kan het in veel gevallen naadloos aansluiten op de methoden van school. Samen met de Boeken 1 t/m 8 van Kleine Stapjes vormen de Boeken 9 t/m 11 een stukje speciaal onderwijs, een op dit kind toegesneden handelingsplan, ter voorbereiding op de integratie binnen de methoden

van de school. Daarbij is met name het boekje 'Leren lezen' extra het vermelden waard. Dat is, zeg maar, een syndroom-specifieke methode, die van globaal naar analytisch werkt en waar rekening wordt gehouden met het feit dat een hoog percentage van onze kinderen een z. g. dysfasische ontwikkeling doormaakt. In de praktijk betekent dit dat de expressieve taal ver achter is op de receptieve taal. Onze kinderen kunnen dus veel minder te berde brengen dan ze verstaan en begrijpen. Deze methode van leren lezen kan ook al worden gebruikt bij een niet prattend kind.

Misschien dat een kind met Down syndroom 'er nog een jaartje langer tegenaan moet gooien', bijvoorbeeld drie jaar onderbouw in plaats van twee, maar als alles goed gegaan is, zal ook de meest kritische leerkracht van groep 3 zich hiermee niet meer af hoeven te vragen hoe ze verder moet. Daarnaast zal het in de meeste gevallen zo zijn dat ze in de kast met remediërend materiaal van de school bij de eigen lees-, schrijf- en reken-methode veel nieuwe ideeën opdoet, omdat ze dat materiaal eigenlijk nog niet gebruikte voordat uw kind op school kwam. Ze zal hier en daar wat uitvergroten of in stukjes knippen, kortom met hernieuwd enthousiasme taakanalyses maken voor deze en voor andere zwakke leerlingen. En als het zo dan onverhoopt toch nog niet lukken mocht? Probeer dan eerst een andere reguliere basisschool te vinden (dat zou u bij een kind zonder Down syndroom toch ook doen?), voordat u noodgedwongen kiest voor de optie ZML.

Scenario 2: Lezen moet je doen, zeggen wat je ziet, redden wat je kunt.

Dit scenario heeft gewoonlijk een iets andere voorgeschiedenis. In dit geval bent u waarschijnlijk naar uw school gegaan met naast informatiemateriaal van de SDS ook het nodige van de Vereniging voor Integratie van kinderen met Down syndroom (VIM). Met name op basis van dat laatste is de school

vervolgens naar bijscholingscursussen gegaan van het Seminarium voor Orthopedagogiek en heeft daarnaast ook nog fors geïnvesteerd in de daar aangeboden leesmethodes 'Zeggen wat je ziet' en 'Lezen moet je doen'. Verder hebben ze enthousiast de VIM-gids deel A en B in huis gehaald om daaruit te werken in 'Termen van aanbod'. De formatieerkracht begeleidt uw kind aan de hand daarvan. Mogelijk gaat het goed vooruit voor wat betreft de picto's en de klankgebaren uit deze beide methoden. [In het nieuwe boek 'Onderwijskundige behoeften ...' worden de voor- en nadelen daarvan keurig op een rijtje gezet, Red.] Gelukkig zijn heel wat scholen bereid tot het leveren van die grote zorgbreedte, die aan de orde komt als de zwakkere leerling niet alleen in een lager tempo dezelfde stof en het remediërend materiaal van die stof doorwerkt, maar zelfs een heel eigen programma, met heel eigen methoden, bijvoorbeeld uit het speciaal onderwijs. Een school die zo werkt verdient de hemel in te worden geprezen voor haar inzet.

Toch blijkt er zo nogal eens een probleem te ontstaan tegen de tijd dat uw kind, in uw visie, eigenlijk eens zou moeten doorstromen naar groep 3. Het is een variant op het al eerder genoemde probleem: De leerkracht van groep 3 ziet erg op tegen het werken met een voor haar totaal onbekende methode voor deze ene leerling. Dan wordt er nogal eens raad gevraagd aan een school voor ZML. Vaak biedt men daar aan uw kind te testen. Dat raden we u met klem af. Het is juist voor kinderen met Down syndroom op z'n zachtst gezegd geen ideale situatie. Meestal komt er een rapport uit met een z. g. ontwikkelingsleeftijd. Die is dan bijvoorbeeld twee jaar en negen maanden, terwijl uw kind al zeven is. U had niet gedacht dat uw kind zo'n lage ontwikkelingsleeftijd had. Sterker nog: u bent het er absoluut niet mee eens. Helaas is zo'n test voor de leerkracht van groep 3 nog een reden extra om op te zien tegen de komst van dit bijzondere

*integratie
binnen de
methoden
van de
school*

*probeer
eerst een
andere
basis-
school
te vinden*

*een
verwijzing
is dan nog
maar een
kleine stap*

kind. Daarbij komt dat scholen voor ZML vaak de beide hiervoor genoemde methoden gebruiken. Zij zullen dus al gauw hun hulp aanbieden. Heel aardig natuurlijk, maar menige school is juist als gevolg daarvan al snel geneigd om dit bijzondere kind, met die aparte methoden, maar helemaal naar de speciale school door te verwijzen. Daar gebruiken ze nota bene wél diezelfde methoden! En daar hebben ze toch veel meer ervaring met deze kinderen? Een verwijzing is dan nog maar een kleine stap.

Wat is hierbij nu het probleem? 'Lezen moet je doen' en 'Zeggen wat je ziet' zijn methoden die ook na vele jaren op de markt nog steeds op geen enkele manier wetenschappelijk geëvalueerd zijn. Al met al is van de resultaten veel te weinig bekend. Het feit dat een methode door veel scholen is aangeschaft zegt nog niets over de kwaliteit ervan. Daarom is ons advies op dit punt: 'Redden wat je kunt'. Probeer in zo'n geval alsnog een vorderingsoverzicht en/of een ontwikkelingsprofiel te (laten) maken. Doe het zelf of laat het maken door de PPG. Hiervoor zagen we al dat dat wél een realistisch beeld geeft van uw kind. U kunt precies zien waar het zit met de motoriek, de receptieve taal, etc.. U kunt ook zien hoe de expressieve taal het gemiddelde bij een test gedrukt zouden hebben. Werk daarna op school en thuis, eventueel geholpen door de logopedist en de PPG, aan (de voorbereiding op) een lees-, reken- en schrijfmethode die zoveel mogelijk aansluit op die van de school op de manier die we in het vorige scenario hebben aangegeven. Als daar niet voldoende tijd voor resteert voordat de overgang naar groep 3 aan de orde is, kunt u, samen met de school, overwegen uw kind nog een derde jaar in groep 2 te laten blijven, zodat het alsnog de tijd krijgt voor het werken aan de aansluiting. De achtergrondgedachte bij dit alles is: Hoe goed de school voor ZML in uw regio ook moge zijn, eenmaal leerling daar is de weg terug naar integratie niet eenvoudig!